

SEKTÖR ANALİZLERİYLE TÜRKİYE EKONOMİSİ

Dr. Öğr. Üy. Beyhan İNCEKARA

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-710-615-3

Kitap Adı

Sektör Analizleriyle Türkiye Ekonomisi

Editör

Beyhan İNCEKARA

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık

Bisac Code

BUS000000

DOI

10.37609/akya.1061

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

EDİTÖR'DEN

Dr. Öğr. Üy. Beyhan İNCEKARA

“ Ben, ekonomik hayat denince; tarım, ticaret, sanayi faaliyetlerini ve bütün bayındırlık işlerini birbirinden ayrı düşünülmesi doğru olmayan bir bütün sayarım”

Mustafa Kemal ATATÜRK

Dünya ekonomileri makroekonomik göstergeleri açısından incelenirken, bu göstergelerin etkileri sektörlerde daha çok kendini göstermektedir. Büyüme oranları, enflasyon rakamları ve işsizliğin seyri gibi birçok değişken sektör bazında uygulanan iktisadi politikalarla değişmekte ve yönetilmektedir. Bu çalışmada, Türkiye ekonomisi sektörel bazda ve güncel verilerle incelenmiştir. Kitap bölümü olarak yazıya dökülen bazı ampirik çalışmaları içeren bu değerli araştırmalar, bir bilimsel makale formatında yazılmıştır.

Sektörel olarak Türkiye ekonomisini incelerken ilk bölümümüzde **Ferdi Güçyetmez** tarafından ülkelerin gelişiminde temel faktör olan eğitim konusu incelenecektir. İkinci bölümde **Doç.Dr. Fahri Erenel** tarafından son dönemde oldukça gelişen savunma sanayi sektörü işlenecektir. Üçüncü bölümde **Dr.Öğr.Üy Erdem Turgan**, temel olan sektörlerimizden tarım sektörü ve dönüşen tarımla ilgili neler yapılması gerektiğini açıklayacaktır. Yüksek katma değerli ürün üretmek açısından oldukça önemli olan sanayi sektörü dördüncü bölümde **Arş.Gör. Barış Yazıcı** tarafından açıklanmıştır. Türkiye ekonomisinde en fazla aktif olan sektörlerden hizmet sektörü 5.bölümde **Dr. Öğr. Üy Sonat Bayram** tarafından incelenecektir. 6.bölümde Türkiye'nin ihracat ve ithalat yapısını güncel oranlarla **Burak Ergen** inceleyecektir. **Dr. Öğr. Üy. Gülgün Çiğdem ve Merve Altaşlar** 7.bölümde, finansal açıdan Türkiye'nin omurgasını oluşturan bankacılık sektörünü cari açıklarla ilişkilendirerek açıklayacaktır. 8.bölümde Türkiye ve dünya açısından oldukça önemli bir parametre olan enerji sektörü **Dr. Öğr. Üy. Rahmi İncekara** tarafından analiz edilecektir. Türkiye'nin en önemli döviz kaynağı olan sektörlerinden turizm sektörü 9.bölümde **Doç. Dr. Aycan Hepsağ** tarafından ampirik bir çalışmayla işlenecektir. 10.bölümde Türkiye'nin önemli katma değer yaratan sektörlerinden biri olan otomotiv sektörü **Dr. Öğr. Üy Mehmet Altuntaş** tarafından

incelenecektir. Son bölümde ise uzun yıllar Türkiye için stratejik olan ve hala önemini koruyan tekstil sektörü **Dr. Öğr.Üy. Alican Umut** tarafından açıklanacaktır.

Bilime, ÷lkeme ve insanlığa yararlı olması dileğiyle...

Dr. Öğr. Üy. Beyhan İNCEKARA

İstanbul Kent Üniversitesi

İstanbul,2020

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Teoriler Işığında Eğitim ve Ekonomik Kalkınma İlişkisi	1
Giriş.....	1
1. İktisat Teorileri Kapsamında Eğitim.....	3
1.1 Merkantilizm İktisat Düşünce.....	3
1.2. Klasik İktisat Düşünce	3
1.3. Neo-Klasik Düşünce	4
1.4. Keynesyen Düşünce	6
2. Eğitim ve Ekonomi İlişkisi Üzerine Tezler	7
3. Ekonometri Uygulama ve Modelleme.....	11
4. Sonuç ve Saptamalar	15
5. Kaynakça	17

2. BÖLÜM

Türkiye Ekonomisinde Savunma Sanayi	19
Giriş.....	19
Savunma Sanayi ve Önemi.....	20
Savunma Sanayinin Özellikleri.....	24
Savunma Sanayi Kavramı.....	27
Savunma Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi	28
Savunma Harcamalarının Etkileri.....	30
Savunma Sanayisinde Üretim ve İhracat Kararlarının Verilmesi	31
Türkiye’de Savunma Sanayi	32
Yerli Savunma Sanayii Verileri.....	35
11 nci Kalkınma Planında Savunma Sanayi	36
Savunma Sanayi Başkanlığı Stratejik Plan ve Hedefler	38
Savunma Sanayinde İhracat ve İthalat.....	39
Savunma Sanayi ve Kümelenme.....	40
Sonuç, Tartışma ve Öneriler	42
Kaynakça.....	44

3. BÖLÜM

Türkiye Ekonomisinde Tarım Sektörü	47
1. Giriş.....	47

2. Tarımın Genel Yapısı.....	48
2.1. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi	48
2.2. Türkiye Cumhuriyeti Dönemi	49
3. Tarımsal Üretim Alanları ve Üretim Miktarları.....	51
4. Tarım Sektöründe İstihdam	56
5. Tarımın GSYİH İçindeki Payı.....	57
6. Tarımsal Teşvikler ve Destekler	58
7. Tarımda AR-GE Proje Destekleri.....	61
i. AR - GE Kanunu.....	63
ii. Teknoloji Geliştirme Bölgelerine Verilen Destekler	63
iii. TÜBİTAK ve Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) Destekleri.....	63
iv. Sanayi Tezi (SANTEZ) Programı.....	64
8. Tarım Sektörünün Yapısal Sorunları	64
9. Sonuç.....	66
KAYNAKÇA	67
Makale.....	67
Kitap	68
Bildiri	68
Raporlar – Planlar	68
İnternet Kaynakları	69

4. BÖLÜM

Ekonomik Aktivite Olarak Sanayi Sektörü: Türkiye İle Euro Bölgesi Arasında Yakınsama Analizi

1. Giriş.....	71
2. Türkiye’de Sanayi Sektörü.....	71
3. Literatür Özeti.....	76
4. Ekonometrik Yöntem.....	78
5. Veri Seti ve Ampirik Bulgular.....	80
6. Sonuç.....	80
Kaynakça.....	81

5. BÖLÜM

Türkiye Ekonomisinde Hizmet Sektörü

1. Giriş.....	83
2. Hizmet Sektörünün Yapısal Dönüşümü.....	84

3. Gelişmekte Olan Ülkeler Açısından Hizmet Sektörü ve Erken Sanayisizleşme Sorunu.....	87
4. Türkiye’de Ekonomik Büyüme ve Hizmetler Sektörü Arasındaki ilişki.....	89
5. Türkiye’de Yapısal İşsizlik ve Teknolojik İşsizliğin Sektörel Etkilerinin Analizi.....	90
6. Yeni Hizmet Modeli ve Geleceğin Hizmet Sektörü Çalışanı Talebinin Analizi	93
7. Sonuç.....	96
Kaynaklar.....	97

6. BÖLÜM

Türkiye Ekonomisinde Dış Ticaret	99
Giriş.....	99
Yöntem.....	99
Veri Toplama Araçları.....	100
1.Türkiye’de 1983-1990 Dönemi.....	101
Dış Ticaret Politikası	101
2.Türkiye’de 1991-2000 Dönemi.....	104
Dış Ticaret Politikası.....	104
3.Türkiye’de 2001-2010 Dönemi.....	106
Dış Ticaret Politikası	106
4.Türkiye’de 2011-2019 Dönemi.....	107
Dış Ticaret Politikası.....	107
5.Dünya Ticareti	108
5.1.Dünya İhracatı	108
5.2.Dünya İthalatı	110
Sonuç.....	111
Kaynakça.....	111

7. BÖLÜM

Cari Açık ve Dış Borçlanmanın Türk Bankacılık Sektörüne Etkileri: Ardl Sınır Testi Yaklaşımı.....	113
Giriş.....	113
1. Finansal Sistem ve Bankacılık.....	115
2. Literatür	118
3. Metodoloji, Veri ve Ampirik Sonuçlar.....	123

3.1. Birim Kök Testleri	123
3.1.1. Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) Birim Kök Testi	124
3.1.2. Phillips-Perron (PP) Birim Kök Testi.....	124
3.1.3. Zivot-Andrews (ZA) Tek Kırılmalı Birim Kök Testi.....	125
3.2. Otoregresif Dağıtılmış Gecikmeli -Autoregressive Distributed Lag (ARDL)- Eşbütünleşme Yaklaşımı	125
3.3.Ekonometrik Analiz.....	128
Sonuç ve Tartışma	147
Kaynakça.....	148

8. BÖLÜM

Türkiye Ekonomisinde Enerji Sektörü	153
1.Giriş.....	153
2. Dünya'da ve Türkiyede Enerji Görünümü	154
3. Literatür Özeti.....	157
4. Veri Seti ve Yöntem	158
4.1. Birim Kök Testi	158
4.2. Eşbütünleşme Testi.....	159
4.3. Nedensellik Testi.....	159
5. Ampirik Bulgular	161
6.Sonuç.....	162
Kaynakça.....	163

9. BÖLÜM

Türkiye Ekonomisinde Turizm Stratejileri Etkin Mi? Yakınsama Analizinden Kanıtlar	165
1.Giriş.....	165
2. Literatür Taraması	167
3. Ekonometrik Yöntem.....	168
4. Veri Seti ve Ampirik Bulgular.....	170
5.Sonuç.....	172
Kaynakça.....	173

10. BÖLÜM

Türkiye Ekonomisinde Otomotiv Sektörü.....	175
1. Giriş.....	175

2. Otomotiv Endüstrisinin Piyasa Yapısı	176
3. Dünya'da Otomotiv Endüstrisi	177
4. Türkiye'de Otomotiv Endüstrisi.....	181
4.1. Türk Otomotiv Endüstrisi Kapsamında Ekonomik Büyüklükler	182
4.1.1. Üretim	182
4.1.2. İstihdam	184
4.1.3. Yatırım	185
4.1.4. Dış Ticaret.....	186
4.1.5. Pazar	187
5.Sonuç.....	189
6.Kaynakça	189

11. BÖLÜM

Türkiye Ekonomisinde Tekstil Sektörü	191
Giriş.....	191
Türkiye'de Tekstil Sektörünün Tarihsel Gelişimi.....	192
Türkiye'de Tekstil Sektörü.....	193
Türkiye'nin Dünya Tekstil Sektöründeki Yeri.....	199
Sonuç.....	201
Kaynakça.....	202